

Het Doelenorgel

Dispositie na de oplevering in 1968

Het orgel in de Grote Zaal van Concertgebouw de Doelen werd gebouwd door Flentrop Orgelbouw en twee jaar na de opening van de Doelen in 1968 in gebruik genomen. Het instrument telde toen 70 registers, verdeeld over vier manualen en een pedaal.

In tegenstelling tot de meeste grote vierklaviers orgels in ons land zijn de werken niet verticaal opgesteld zoals bijvoorbeeld bij het hoofdorgel in de Rotterdamse Laurenskerk. Daar staat de torenhoge orgelkas op een ballustrade en zijn de verschillende werken in de orgelkas in drie etages bovenelkaar geplaatst geflankeerd door enorme pedaaltorens.

Dit was in de Grote Zaal van de Doelen niet mogelijk en daarom staan de verschillende werken naast elkaar.

Door gebrek aan zaalhoogte werd in het frontontwerp van de gebroeders Kraaijvanger het Hoofdwerk in twee delen gesplitst die als Linker- en Rechterwerk aan beide zijden van het Bovenwerk en het Positief hun plaats vonden. Op beide hoeken staat het pedaalwerk Beeldbepalend in de zaal zijn de horizontale tongwerken die als bekroning het brede meubel sieren. De speeltafel staat vrij en de verrichtingen van de speler kunnen door het publiek goed gevolgd worden.

In 2006 werd onder advies van Jan Jongepier een aanvang gemaakt met een grondige renovatie van het orgel en kreeg het een verbreding van klank en kleurmogelijkheden door diverse dispositiewijzigingen. Ook werd door her-intonatie de klank geoptimaliseerd. Daarnaast werd een nieuw setter-systeem ingebouwd. Afronding vond plaats in de periode dat ook de Grote Zaal aangepast werd aan de wensen van de huidige concertpraktijk.

Direct vanaf het eerste concert op 28 maart 1968 heeft het grote Doelenorgel een belangrijke plaats ingenomen in de Rotterdamse orgelcultuur. Naast Arie J. Keijzer, Doelenorganist tot halverwege de tachtiger jaren van de vorige eeuw, musiceerden de afgelopen decennia vele vooraanstaande organisten uit binnen- en buitenland op dit instrument.

Na zijn aanstelling als stadsorganist in 1996 werd Geert Bierling de vaste bespeler van dit orgel. Hij introduceerde in de Doelen een voor Nederland nieuw fenomeen: de serie 'Concerts Populaires'. De bijzondere programmering, waarbij het oude ambacht van het maken én spelen van symfonische bewerkingen weer nieuw leven werd ingeblazen, trok vanaf het begin een grote schare bezoekers. Het Rotterdamse Doelenorgel behoort met het orgel in het Concertgebouw te Amsterdam tot de bekendste zaalorgels in ons land.

Dispositie na de oplevering in 1968

Bovenwerk	Linkerwerk	Rechterwerk	Positief
Manuaal IV in zwelkast	Manuaal III	Manuaal II	Manuaal I
Prestant 8'	Spitsgedekt 16'	Prestant 16'	Quintadeen 8'
Zweving 8'	Prestant 8'	Prestant 8'	Holpijp 8'
Viola 8'	Baarpijp 8'	Roerfluit 8'	Prestant 4'
Gemshoorn 8'	Octaaf 4'	Octaaf 4'	Roerfluit 4'
Oktaaf 4'	Gedekt fluit 4'	Fluit 4'	Octaaf 2'
Open fluit 4'	Quintfluit 2 2/3'	Quint 2 2/3'	Quint 1 1/3'
Roerquint 2 2/3'	Woudfluit 2'	Octaaf 2'	Scherp IV
Fluit 2'	Terts 1 3/5'	Sexquialter II	Regaal 16'
Fluit 1'	Cymbel I	Mixtuur VI	Dulciaan 8'
Tertiaan II	Mixtuur VI	Scherp IV	Tremulant
Mixtuur V	Contrafagot 16'	Trompet 16'	
Basson 16'	Hobo 8'	Trompet 8'	
Trompette harmonique 8'	Trompeta Magna 16' *		
Clairon 4'	Trompeta de Batalla 8' *		
Tremulant	Trompeta 4' *		

* Chamade registers bespeelbaar vanaf Linkerwerk

Groot Pedaal
 Prestant 16'
 Baarpijp 16'
 Holquint 10 2/3'
 Octaaf 8'
 Gedekt 8'
 Terts 6 2/5
 Roerquint 5 1/3'
 Octaaf 4'
 Octaaf 2'
 Mixtuur VI
 Bazuin 16'
 Trompet 8'
 Schalmei 4'
 Bombarda 16' **
 Clarin Fuerte 8' **
 Clarin Brilliante 4' **

Klein Pedaal
 Subbas 16'
 Prestant 8'
 Gedekt 8'
 Octaaf 4'

** Chamade registers bespeelbaar vanaf het Pedalklavier

Koppel Pedaal-Bovenwerk
Koppel Pedaal-Linkerwerk
Koppel Pedaal-Rechterwerk
Koppel Pedaal-Positief
Koppel Rechter-Bovenwerk
Koppel Rechter-Linkerwerk
Koppel Rechterwerk-Positief

Zweltrede

4 Vrije combinaties per klavier – instellen achterzijde speeltafel
4 Generale combinaties – instellen achterzijde speeltafel

Windladen sleepladen

Toetstructuur mechanisch, behalve horizontale trompetten (elektrisch)

Registerractuur elektrisch

Manualen C - g^{'''} (56 toetsen)

Pedaal C -f['] (30 toetsen)

Winddruk Positief 68 mm

Rechterwerk, Linkerwerk, Bovenwerk, Klein Pedaal 85 mm

Pedaal 90 mm

Horizontale tongwerken 95 mm
